

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

Рівень вищої освіти
Освітньо-професійна програма

Перший (бакалаврський)
«Економіка», «Облік і аудит»,
«Фінанси, банківська справа та
страхування», «Маркетинг»,
«Туризм», «Міжнародні
відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Загальний обсяг
Тривалість викладання

4 кредити ЄКТС
7-й семестр,
13-14 чверті 2024-2025 н.р.

Обсяг навчальних занять

120 год.

у т.ч. аудиторні заняття

4 год/тиждень

лекції

2 години

практичні

2 година

Мова викладання

українська

Кафедра, що викладає: Туризму та економіки підприємства

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/user/index.php?id=7100>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Потенціал і розвиток підприємства»

Інформація про викладача:

Белобородова Марія Валеріївна,
доцент кафедри туризму та економіки
підприємства, кандидат економічних наук

Персональна сторінка

<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/beloborodova.php>

E-mail: Beloborodova.M.V@nmu.one

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Освітня компонента «Потенціал і розвиток підприємства» належить до переліку вибіркових фахових навчальних дисциплін, здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Економіка», «Облік і аудит», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Маркетинг», «Туризм», «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» на четвертому році навчання. Вона спрямована на отримання знань щодо особливостей формування та управління потенціалом підприємства.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у здобувачів професійних, організаційних, методичних знань, вмінь і навичок, які дозволяють оцінювати, використовувати та розвивати потенціал підприємства для досягнення його стратегічних і тактичних цілей.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» є:

- здобути знання про сутність і структуру потенціалу підприємства.
- навчитись оцінювати та оптимізувати потенціал підприємства.
- розвинути навички стратегічного управління розвитком підприємства.
- ознайомитись з використанням інформаційних технологій у процесах управління.
- сформуванню вмінь розробляти ефективні управлінські стратегії.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Аналізувати сутність, структуру та концепції управління потенціалом підприємства
2. Використовувати наукові підходи для оптимізації структури потенціалу підприємства
3. Оцінювати потенціал підприємства за витратним, порівняльним і результатним підходами
4. Розробляти стратегії підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства
5. Застосовувати інформаційні системи для вдосконалення управлінських процесів підприємства

4. СТРУКТУРА КУРСУ

ЛЕКЦІЇ

1. Основи управління формуванням і розвитком потенціалу підприємства

- 1.1. Сутність потенціалу підприємства та його класифікація
- 1.2. Концепції управління потенціалом підприємства
- 1.3. Стратегічне управління підприємством як засіб підвищення його потенціалу

2. Оптимізація структури потенціалу підприємства

- 2.1. Структура потенціалу підприємства
- 2.2. Наукові підходи до формування потенціалу підприємства
- 2.3. Графоаналітична модель оцінки потенціалу підприємства
- 2.4. Потенціал підприємства як інтегрована економічна система
- 2.5. Ринковий потенціал підприємства та його характеристика

3. Управління потенціалом за вартісними критеріями

- 3.1. Принципи управління потенціалом підприємства за вартісними критеріями
- 3.2. Методологія визначення вартості потенціалу підприємства
- 3.3. Витратна концепція оцінки потенціалу підприємства
- 3.4. Порівняльний підхід до оцінки потенціалу підприємства
- 3.5. Результатний підхід до оцінки потенціалу підприємства

4. Інформаційне забезпечення і сучасні технології управління складними виробничими системами

- 4.1. Джерела інформації, особливості отримання достатньої інформації для ідентифікації стану підприємства
- 4.2. Формальні та неформальні методи збирання інформації про зовнішнє середовище підприємства
- 4.3. Методи виділення релевантної інформації
- 4.4. Невизначеність та асиметрія інформації

5. Управління матеріально-технічним потенціалом підприємства

- 5.1. Необхідність управління матеріально-технічним потенціалом підприємства
- 5.2. Особливості оцінки матеріально-технічного потенціалу підприємства
- 5.3. Організаційно-економічне управління матеріально-технічним розвитком підприємства
- 5.4. Ефективність використання основних фондів підприємства
- 5.5. Ефективність використання оборотних фондів підприємства

6. Система управління формуванням і використанням трудового потенціалу підприємства

- 6.1. Роль і значення трудового потенціалу в економічних відносинах
- 6.2. Формування методологічних основ управління трудовим потенціалом підприємства
- 6.3. Методики оцінки трудового потенціалу підприємства
- 6.4. Закордонний досвід оцінки ефективності використання трудового потенціалу підприємства

7. Управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства

- 7.1. Особливості конкурентоспроможності потенціалу підприємства та її рівні
- 7.2. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства
- 7.3. Переваги оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємств на базі індикаторного методу
- 7.4. Сутність оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними й соціальними стандартами
- 7.5. Роль стратегічного аналізу в забезпеченні цільового рівня конкурентоспроможності потенціалу підприємства

8. Система антикризового управління потенціалом підприємства

- 8.1. Загальна характеристика кризового стану потенціалу підприємства
- 8.2. Необхідність антикризового управління потенціалом підприємства
- 8.3. Концепція антикризового управління потенціалом підприємства
- 8.4. Стратегічний потенціал як аспект економічної безпеки підприємства

9. Механізм та інструменти протидії кризовим явищам на підприємстві

- 9.1. Конкурентоспроможність, адаптація і гнучкість виробництва

- 9.2.Антикризове управління трудовим потенціалом підприємства
- 9.3.Прогнозування фінансового потенціалу підприємства
- 9.4.Стратегія управління фінансовим потенціалом підприємства
- 9.5.Організаційно-економічний механізм управління стійким антикризовим розвитком підприємства

10. Проектування систем управління потенціалом на підприємстві

- 10.1.Поліпшення бізнес-процесів як засіб підвищення потенціалу підприємства
- 10.2.Управління якістю як критерій постійного росту потенціалу підприємства
- 10.3.Засоби підвищення потенціалу підприємства на основі використання інформаційних систем

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства
2. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства
3. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства
4. Методичний інструментарій оцінки потенціалу підприємства. Оцінка вартості землі
5. Оцінка вартості будівель і споруд. Оцінка нематеріальних активів підприємства

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 4 год. лекційних занять, 6 год. практичних занять, решту практичних завдань здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – диференційований залік.

5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На навчальних заняттях студенти повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти на Office365.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <https://cutt.ly/RER787v>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає

реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з оцінок за виконання двох індивідуальних розрахункових завдань, ступеню інтенсивності інтерактивної роботи на лекціях та результатів здачі теоретичного модульного контролю наприкінці вивчення курсу. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Комплексна контрольна робота (ККР) відбувається у письмовій формі, білети містять 3 відкритих запитання, одне з яких передбачає відповідь з обов'язковим прикладом розрахунку. Правильна відповідь на кожне з відкритих запитань оцінюється у 30 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Правильна відповідь на відкрите запитання з прикладом розрахунку оцінюється у 40 балів. Максимальна кількість балів за ККР: 100
Індивідуальне розрахункове завдання	Індивідуальні розрахункові завдання з оцінки власного нерухомого майна шляхом використання порівняльного та доходного підходів до оцінки вартості активів. Максимально оцінюються у 60 балів (по 30 балів за кожне індивідуальне розрахункове завдання).
Теоретична модульна робота	Охоплює матеріали лекційного курсу. Містить 4 відкритих запитань. Максимально оцінюються у 40 балів.

6.3. Критерії оцінювання індивідуального розрахункового завдання:

25-30 балів: завдання виконано вірно, в роботі здійснено аналіз ринку нерухомості / обґрунтування ставки капіталізації, використано правильну методологію розрахунку вартості з поясненням розрахунку коригуючих коефіцієнтів, розрахунок коригуючих коефіцієнтів виконано без помилок, ринкова вартість визначено вірно.

20-24 бали: завдання в цілому виконано вірно, в роботі здійснено аналіз ринку, використано правильну методологію розрахунку вартості з поясненням розрахунку коригуючих коефіцієнтів, розрахунок коригуючих коефіцієнтів виконано з помилками, що відобразилося на визначенні потенціалу підприємства.

15-19 балів: завдання в цілому виконано вірно, в роботі здійснено аналіз ринку, використано правильну методологію розрахунку вартості без пояснення розрахунку коригуючих коефіцієнтів, розрахунок коригуючих коефіцієнтів виконано з помилками, що відобразилося на визначенні потенціалу підприємства.

10-14 балів: завдання виконано з помилками, в роботі аналіз ринку, використано неправильну методологію розрахунку вартості без пояснення розрахунку коригуючих коефіцієнтів, розрахунок коригуючих коефіцієнтів виконано невірно, що відобразилося на визначенні потенціалу підприємства.

6-9 балів: завдання виконано невірно, в роботі відсутній аналіз ринку, використано неправильну методологію розрахунку вартості без пояснення розрахунку коригуючих коефіцієнтів, розрахунок коригуючих коефіцієнтів виконано невірно, що відобразилося на визначенні потенціалу підприємства.

0-5 балів: завдання виконано невірно, в роботі не здійснено аналіз ринку, використано неправильну методологію розрахунку вартості без пояснення розрахунку коригуючих коефіцієнтів, розрахунок коригуючих коефіцієнтів виконано невірно, що відобразилося на визначенні потенціалу підприємства.

6.4. Критерії оцінювання теоретичної модульної роботи:

Містить 4 відкриті питання, кожне відкрите питання оцінюється максимально в 10 балів, причому:

9-10 балів – повне розкриття сутності питання, наведення прикладів з додаткової літератури.

7-8 балів – недостатньо повне розкриття сутності питання, приклади наведено, але вони дискусійні.

5-6 балів – недостатньо повне розкриття сутності питання, приклади наведено, але вони дискусійні.

3-4 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте містить суттєві помилки за змістом питання, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст відповіді та / або не має прикладів.

1-2 бал – наявність текстової відповіді, яка не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві помилки за змістом питання, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст відповіді.

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams. Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Потенціал і розвиток підприємства». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна

мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Словесні (розповідь з елементами бесіди, бесіда, дискусії на заняттях, пояснення, лекція).
2. Наочні (демонстрація за допомогою мультимедійного обладнання різноманітних графічних матеріалів: графіків, діаграм, таблиць, прикладів рекреаційних ресурсів тощо; робота із відеоматеріалами).
4. Загальнонаукові методи (дедуктивний, індуктивний, синтез, аналіз).
5. Бінарні методи (словесно-інформаційний, словесно-проблемний, словесно-дослідницький).
- 6.7. Інтерактивні (постановка проблемних питань і ситуацій, проблемно-пошукові (евристичні), дослідницькі).

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Белобородова М.В. Економічна безпека суб'єктів підприємництва в умовах переходу до цифрової економіки. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки : моногр. / за заг. ред. Т. Гринько. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. с. 349-358.

2. Белобородова М.В. Теоретико-методологічні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2020. Вип. 2 (23). С. 3-13. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2020/20bmvppp.pdf>

3. Белобородова, М.В., Зайченко, К.М. Підвищення ефективності діяльності підприємства на основі управління бізнес-процесами. *Бізнес Інформ*. 2021. № 12. С. 294–300. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-294-300>

4. Белобородова М. В., Юрчишина Л. І. Функціональний аналіз і розвиток інтегрованих виробничих систем промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2021. №5. С. 201–206. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-5-201-206>
5. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
6. Економіка підприємства : навч. посібник / Н.М. Колпаченко та ін. Харків : Діса плюс, 2019. 277 с.
7. Повстяний Г. В. Дослідження структури та класифікація видів потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9910>
8. Потенціал і розвиток підприємства : конспект лекцій для студентів заочної форми навчання Еспеціальності 051 – Економіка) / О. О. Воронков ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 133 с.
9. Потенціал і розвиток підприємства [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 051 «Економіка» першого (бакалаврського) рівня / уклад. М. П. Мартіянова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 82 с.
10. Прус Ю., Сосніна К. Діагностика як інструмент антикризового управління підприємством. *Молодий вчений*. 2020. 12 (88). 159-165. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-33>